

26. jún – Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi (angl. International Day Against Drug Abuse and Illicit Trafficking; World Drug day)

Hashtags: #FactsForSolidarity; #WDD

Téma a logo kampane v roku 2020:

**„Lepšie znalosti
pre lepšiu starostlivosť“**

**Better knowledge
for better care**

26. jún ako Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi bol vyhlásený Valným zhromaždením Organizácie Spojených národov (ďalej len OSN), podľa uznesenia č. 42/112 zo 7. decembra 1987. Predmetné vyhlásenie vyjadruje záväzok členov OSN bojovať proti tomuto problému. Podnetom pre tento krok bolo odporúčanie Medzinárodnej konferencie o zneužívaní drog a nezákonnom obchode s nimi (Viedeň, 17.6. – 26.6.1987). Oficiálne sa daný deň začal pripomínať od roku 1988, každoročne informačnou kampaňou. Tá je príležitosťou na vzdelávanie verejnosti o problematike súvisiacej s drogami a drogovou závislosťou, na mobilizáciu politickej vôle a zdrojov na riešenie globálnych problémov v tomto smere.

Svet bez zneužívania drog si vyžaduje globálne kroky. Uvedený významný termín je pripomenutím cieľa, ktorý členské štáty OSN týmto prijali – zvyšovať povedomie o drogách ako globálnom probléme, posilniť súčinnosť a spoluprácu, vytvoriť medzinárodné spoločenstvo bez zneužívania drog. Šírenie spoľahlivých údajov a realizácia opatrení založených na dôkazoch sú dôležité pri riešení mnohých problémov vrátane celosvetového problému s drogami. Jedným zo stálych posllostiev tohto významného termínu je podpora prevencie, liečby a následnej starostlivosti o osoby závislé od drog, spôsobmi, ktoré sú citlivé aj na potreby žien, mladých ľudí a marginalizovaných skupín, rešpektujúc ľudské práva.

Rizikové správanie súvisiace s užívaním návykových látok je výsledkom komplexného vzájomného pôsobenia rôznych faktorov, ktoré sú viac-menej mimo kontroly jednotlivca (zahrňujú faktory, ako napr. genetická predispozícia, duševné zdravie, sociálne a životné prostredie). Užívanie návykových látok, obzvlášť nelegálnych, nie je len veľkým zdravotným rizikom. Dlhodobé zneužívanie drog je spojené aj so sociálno-ekonomickými dopadmi na jednotlivca, jeho okolie a spoločnosť. Na úrovni spoločnosti tieto problémy spôsobujú veľký tlak na systémy zdravotnej a sociálnej starostlivosti, v neposlednom rade predstavujú hrozbu pre bezpečnosť a pohodu ľudí na celom svete. Prekážok na dosiahnutie stavu, aby sa drogy nezneužívali je mnoho, patrí k nim predovšetkým oblasť ponuky – nezákonné pestovanie, výroba a obchodovanie s nimi a s tým súvisiaci organizovaná trestná činnosť. Ďalej je to otázka dopytu po drogách a prístupu k liečbe pre závislých.

Úrad OSN pre drogy a kriminalitu (UNODC – United Nations Office on Drugs and Crime) pri príležitosti tohto termínu stanovuje každý rok ústrednú tému, na ktorú sústreďuje informačnú kampaň. Tohtoročná téma medzinárodného dňa: „Lepšie znalosti pre lepšiu starostlivosť“, zdôrazňuje potrebu zvýšiť informovanosť, povedomie v problematike drog, čo zároveň je predpokladom užšej medzinárodnej spolupráce v otázkach podpory zdravia, protidrogovej politiky a kontroly drog, v oblasti spravodlivosti a bezpečnosti. Hovorí o potrebe disponovať dôveryhodnými informáciami, vytvárať riešenia založené

na faktoch, spoločnej zodpovednosti a vzájomnej podpore. Informácie sú kľúčové. Sú základným kameňom pre lepšie porozumenie a starostlivosť. Oblasti, ktoré sa majú pokryť aktuálnym sloganom sú: „**fakty**“ (týkajúce sa štatistiky, kľúčových zistení, politiky); „**zdravie**“ (t. j. informácie o prevencii, liečbe a starostlivosti, o úlohe rodín, školy, občianskej spoločnosti, náboženského vyznania, organizácií v prevencii); „**nádej**“ (úspechy rôznych programov, otázka jurisdikcie); „**akcie**“ (čo môžeme urobiť všetci, zdieľanie riešení, interakcie s médiami).

Podľa Svetovej správy o drogách 2019, drogy užíva cca 5,5 % populácie, t. j. 271 miliónov ľudí, z čoho 35 miliónov má poruchy v užívaní drog, ktoré si vyžadujú liečbu. Prevalencia v užívaní drog je u mladých ľudí vyššia ako u zvyšku populácie. UNODC preto každoročne vyzýva jednotlivcov, komunity, rôzne organizácie, členské štáty, aby sa zapojili do kampane v oblasti sociálnych médií ako platformy na zdieľanie dôveryhodných a presných informácií o danom probléme, s cieľom šíriť fakty, riešenia a solidaritu.

Na Slovensku k významným dokumentom v danej problematike patrí, napr. *Akčný plán realizácie Národnej protidrogovej stratégie Slovenskej republiky na obdobie rokov 2017 – 2020*. Je výsledkom spolupráce dotknutých rezortov a zástupcov občianskej spoločnosti. Prioritu okrem iného kladie na univerzálnu prevenciu, najmä na výchovu detí a mládeže k zdravému životnému štýlu, zdravotnú osvetu v oblasti drogovej problematiky zahrňujúc legálne a nelegálne návykové látky. Podľa údajov akčného plánu k najviac užívaným nelegálnym drogám v SR patrí metamfetamín a kanabinoidy. Zaznamenaný bol výskyt kokaínu, extázy, hašiša, fentanylu a i. Prvenstvo medzi nelegálnymi drogami najmä u mladých si udržiava užívanie marihuany. Užívanie opiátov má síce dlhodobu skôr klesajúcu tendenciu, od roku 2015 je však badať mierny nárast v tejto skupine drog. Ďalším z dokumentov je *Národný akčný plán pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020*. Zdôrazňuje multisektorový prístup riešenia problémov súvisiacich s alkoholom a zohľadňuje možnosti, kompetencie na úrovni jednotlivých rezortov.

V problematike drog a drogových závislostí stále medzi verejnosťou koluje veľa dezinformácií a nesprávnych tvrdení. Tak napríklad tu je niekoľko faktov a mýtov:

- Ľudia závislí od drog sa rozhodli nesprávne, keď začali užívať drogy – MÝTUS
(Drogová závislosť je podmienená mnohými faktormi, ktoré z veľkej časti sú mimo kontroly jedinca)
- Globálne väčšina ľudí drogy neužíva – FAKT
- Drogy postihujú rovnako mužov aj ženy – MÝTUS
(Ženy metabolizujú veľa látok, vrátane drog, odlišne ako muži. Užívanie drog pre nich znamená vyššie zdravotné riziko. Globálne je prístup k službám v zdravotníctve pre ženy s abúzum drog obmedzenejší. Ženy trpia dvojitou stigmou a diskrimináciou. Ich osobitné potreby by sa mali zohľadniť pri poskytovaní služieb v oblasti liečby, sociálnej podpory a starostlivosti. Ponúkané služby by mali byť rodovo citlivé.)
- Užívanie psychoaktívnych liekov pre zábavu môže byť bezpečné – MÝTUS
(Opak je pravdou. Je to nebezpečné a môže poškodiť zdravie človeka. Takémuto konaniu by sa malo za každých okolností vyhnúť.)
- Neexistuje žiadne legitímne užívanie drog, všetky sú zakázané – MÝTUS
(Niektoré z psychoaktívnych látok majú významné využitie vo výskumnej a lekárskej praxi, najmä pokiaľ ide o zvládanie bolesti, liečbu a starostlivosť o ľudí trpiacich poruchami užívania drog a liečbu porúch duševného zdravia. Medzinárodné protidrogové dohovory umožňujú zabezpečiť, aby ľudia, ktorí tieto látky potrebujú, mali k nim prístup a zároveň aby sa zabránilo zneužitiu týchto látok na iné ako lekárske účely.)
- Prevencia užívania drog a rizikového správania sa môže začať ešte pred narodením dieťaťa – FAKT
(Dospievanie je obdobie, keď niektorí mladí začínajú experimentovať aj v tejto oblasti. Iniciácia v oveľa skoršom veku môže znamenať istú zraniteľnosť na individuálnej alebo environmentálnej úrovni. UNODC i WHO uvádzajú stratégie, ktoré sa uplatňujú počas tehotenstva, pred narodením dieťaťa a pre malé deti, u ktorých sa preukázalo zníženie miery užívania drog ako aj iných foriem rizikového správania, s odstupom času, keď deti sa stanú adolescentmi, mladými dospelými.)
- Poskytovanie liečby ľuďom s poruchami užívania drog je účinnejšie ako odsúdenie alebo trest – FAKT
(Užívanie drog je multifaktoriálne podmienené. Dobrovoľná liečba založená na dôkazoch je účinná pri znižovaní užívania drog, kriminality a recidívy a ukázalo sa, že je nákladovo efektívnejšia ako represia.)
- Možno predísť väčšine úmrtí z predávkovania – FAKT
(Liečba založená na dôkazoch vrátane farmakologických možností a psychosociálnej podpory je účinná stratégia prevencie predávkovania.)

Zdroj: <<https://www.unodc.org/drugs/>>

Prílohy:

Dva informačné letáky pre deti a mládež z edície RÚVZ Košice (Odb. PZaVzK)

STOP *Drogám!*

Učítelia, žiaci, rodičia, pozor!

Ak ste zistili alebo máte podozrenie, že niekto z vášho okolia užíva drogy, držte sa nasledovných pokynov:

- nepodliehajte panike;
- nebuďte ale ani ľahostajní k vášmu zisteniu;
- overte si, či vaše podozrenie je pravdivé;
- nesnažte sa o výchovné lekcie – u osoby, ktorá je pod vplyvom návykovej látky alebo je problémovým užívateľom drog či závislá od drog – rady, zákazy, prosby už nepomôžu;
- môžete však zabezpečiť pomoc, resp. liečenie pre osobu, ktorá to potrebuje.

Kde hľadať pomoc?

Pomoc v núdzi hľadajte na telefónnych číslach a adresách, ako napríklad:

Linka dôvery Košice
Košice: 055/6222323

Linka nádeje
Košice: 055/6441155

Linka detskej dôvery
0907 401 749

Linka dôvery Nezábudka (*nonstop, bezplatná, anonymná*) 0800 800 566

Linka detskej istoty (*nonstop, bezplatná, anonymná*)
116 111

Internetová linka dôvery pre mladých
IPčko.sk

Národné toxikologické informačné centrum
02/54774166, 0911 166 066

**Centrum pre liečbu drogových závislostí
centrum**

Skladná 2, Košice
tel.: 055/6222848

Psychosociálne

Löfflerova 2, Košice
tel.: 055/6719359

**Centrum pedagogicko-psychologického
poradenstva a prevencie Košice (CPPPaP)
jednoty 29, Košice
Karpatská 8, tel.: 055/6226615
977, -838**

Zuzkin park 10, tel.: 055/78716-30, -15, -11

**CPPPaP Košice-okolie
Slovenskej**

tel.: 055/6321-

Úrad práce sociálnych vecí a rodiny Košice
Krizové stredisko

Facilitas n. o.,

Referát poradensko-psychologických služieb
nám. 4, Košice

Spišské

Staničné nám. 9, tel.: 055/2440606

tel.: 055/6741240

Odbornú pomoc vám ďalej poskytnú **lekári prvého kontaktu** – praktickí lekári pre deti a dorast, pre dospelých v mieste vášho bydliska, školy, zamestnania, a **psychiatrické ambulancie**.

V nebezpečných situáciách neváhajte volať tiesňové linky:

polícia 158; záchranná zdravotná služba 155; integrovaný záchranný systém 112;
linka záchrany (lekárske rady ako poskytnúť prvú pomoc v prípade núdze) 0850 111 313.

**Sú pre teba veľmi škodlivé,
ak vyskúšaš ich chuť a zvykneš si na ne,
ani nevieš ako, zmení sa tvoje správanie a tvoj vzťah k horšiemu,
stratíš dobrých kamarátov**

a nájdeš si takých, ktorí Ti pomôžu prísť o zdravie a život

**NÁJDENIE DROGY,
POMÔCOK NA JEJ UŽÍVANIE**

**STRATA ZÁUJMU
O OKOLIE...**

PODRÁŽDENOSŤ...

**UTAJOVANIE,
KLAMANIE...**

PRÍZNAKY UŽÍVANIA DROG:

stetolia.

ó